

ГОЈКО Н. ЛАЂЕВИЋ

ДИРЕКТОР ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ 1981-1995.

Радни век Гојко Лађевић је провео радећи на пословима у области друштвених делатности – образовања, науке и културе, чијем је развоју, дао значајан допринос. Његов рад везан је за развој научних, архивских и музејских институција, првенствено оних у којима је радио и руководио, и оних у чијем је оснивању, учествовао и био председник њихових извршних органа (Заједница архива Србије и Заједница музеја Србије). Једно време провео је у републичкој управи, као саветник – функционер у Извршном већу Скупштине Србије, па пословима непосредно везаним за наведене друштвене делатности. Био је дугогодишњи секретар Друштва историчара Србије (1957-1972), члан Одбора Вукове задужбине за споменике, спомен-обележја и културна добра, члан Издавачког савета "Нолит"-а, главни и одговорни уредник издања Историјског архива Београда и Историјског музеја Србије, сарадник Редакције за Србију – Енциклопедије Југославије и стручно-научних часописа: "Историјски гласник", "Архивски преглед" и "Зборник Историјског музеја Србије". Био је дугогодишњи члан Комисије Главног одбора СУБНОР-а Србије за развијање и неговање традиција НОР-а, члан Издавачког савета СУБНОР-а Србије и Редакције за писање ратне хронике Београда при Градском одбору СУБНОР-а Београда. За време рада у Заводу за прикупљање и обраду докумената о развоју радничког покрета у Србији (касније и данас Институт за новију историју Србије), организовао је рад редакције одбора за писање ратних хроника насељених места у СР Србији и СР Босни и Херцеговини, и непосредно се бавио проучавањем развоја Народног фронта у Србији 1935-1945. године.

Поред осталог писао је о развоју, неговању и популаризацији ослободилачких традиција, НОР-а, о раду и развоју институција и организација у

kojima je radio i kojim je rukovodio (arhiv, muzej, zavod, Zajednica arhiva Srbije, Zajednica muzeja Srbije, Društvo istoričara Srbije). Pored navedenog, bavio se i pitanjima memoarske građe, kao istorijskog izvora.

Rad Gojka Lađevića neposredno je vezan za zaštitu kulturnih dobara, i rad u Istorijskom arhivu Beograda i Istorijskom muzeju Srbije, čiji je glavni zadatak prikupljanje, sređivanje, obrada, proučavanje, objavljivanje i izlaganje kulturnih dobara na tematskim izložbama i stalnim postavkama. U vreme njegovog rukovođenja Istorijskim arhivom Beograda ovaj arhiv je dobio modernu zgradu na Novom Beogradu. Nova zgrada za smestaj i zaštitu pisane istorijske građe o Beogradu izgrađena je od 1971. do 1973. godine. U to vreme, to je, pored nove zgrade Narodne biblioteke Srbije, bila jedina zgrada namenjena za potrebe jedne institucije u oblasti kulture. Arhiv je, opremljen, u to vreme, modernom opremom, u radnim prostorijama, laboratorijama i depoima za smestaj arhivske građe. Na taj način, stvorena je moderna arhivska institucija ne samo u Jugoslaviji nego i šire.

Istorijski muzej Srbije je institucija u kojoj je Gojko Lađević proveo, uz kraći prekid, gotovo polovinu svog radnog veka. Najpre, kao kustos (1966. do 1969.), a zatim, u četiri izborna mandata, kao direktor (1981. do 1995.). To je period kada Muzej nastoji da se kulturna dobra od značaja za istoriju Srbije i srpskog naroda prikupе, zaštite, srede, obrade, i putem izložbi i stalnih postavki izvuку из таме депоа и презентују јавности. Ово, у толико више, што Istorijski muzej Srbije nije imao (kao što još увек и данас нема) решено питање трајног смештаја и одговарајуће заштите културно-историјских предмета, који се налазе у депоима ове институције. Нажалост, и поред више конкретних предлога за решавање овог проблема и ангажовања Gojka Lađevića да се са надлежним органима нађе решење за Muzej, он је дочекао заслужену пензију а да проблем није решен. Наиме, проблем је решен само делимично, предајом на коришћење и управљање Muzeju Kонака кнеза Милоша Обреновића у Topчидеру, и на тај начин, преко сталне музејске поставке "Српска револуција 1804.", у овом Kонаку презентује јавности, значајан део културно-историјских предмета из фондова овог Музеја (Kарађорђево и Милошево време). Gojko Lađević је уз подршку сарадника, организовао рад Музеја, почев од прикупљања предмета, у циљу попуне музејских фондова и њиховог сређивања и обраде, до припреме бројних тематских изложби, које су разним поводима приказане не само у Beogradу, него и у многим градовима Srbije и Jugoslavije, као и у иностранству (Москва, Волгоград, Иркутск, Берлин, Париз, Вроцлав, Букурешт, Софија). Истовремено су, на бази реципроцитета, приказиване изложбе страних музеја у организацији Istorijskog muzeja Srbije у Beogradу. У Istorijskom arhivu Beograda, и касније у Istorijskom muzeju Srbije, за време Gojka Lađevića, развијена је издавачка делатност. Приређено је и објављено неколико књига са историјским садржајем, зборници историјске грађе и редовно годишње гласило "Зборник Istorijskog muzeja Srbije" са научном и стручном тематиком.

У току свог дугогодишњег рада Гојко Лађевић је био учесник стручних и научних скупова историчара и архивиста у земљи и иностранству, међу којима су Светски конгрес историчара у Москви 1970. године и Светски конгрес архивских радника, такође у Москви 1972. године, на којима је учествовао као члан југословенске делегације историчара и архивиста.

Гојко Лађевић је рођен 27. 9. 1928. године, у месту Шаш-Словинци, општина Костајница, срез Сисак, Хрватска, од оца Николе, железничког службеника, и мајке Милке, домаћице. Због службених премештаја оца, живео је и похађао школу у Карловцу (основна и први разред гимназије), Приједору (други разред гимназије), где га затиче рат 1941. године и Београду, где је од 1941. године завршио гимназију (од трећег до осмог разреда у VI и I мушкој гимназији 1947. године) и Филозофски факултет – историјска група, 1954. године. У међувремену, по завршетку гимназије, кратко време је радио у Централној управи војне индустрије и грађевина. За све време школовања био је одличан ђак и студент.

По завршетку факултета и једногодишњег војног рока, свој професионални рад започео је као професор историје у Средњој фискултурној школи у Београду – Земуну (1. 9. 1954. до 1. 3. 1967.), одакле је премештен у Завод за прикупљање и обраду докумената о развоју радничког покрета у Србији, који 1966. године прераста у Институт за историју радничког покрета Србије (данас Институт за новију историју Србије). У овој институцији остаје до 1. 11. 1966. године, када прелази у Историјски музеј Србије, на радно место кустоса за период НОБ у Србији (1941-1944). Ово је био његов први период рада у Историјском музеју Србије, у коме се, поред ратног периода, бавио и проучавањем првих послератних година развоја Србије. Ускоро, 1. 3. 1969. године, изабран је за директора Историјског архива Београда. На тој дужности сарађује са другим архивима и архивским организацијама у земљи и иностранству. У Историјском архиву Београда остаје до 1. 6. 1975. године, када прелази у Извршно веће Скупштине СР Србије, за саветника – функционера у кабинету потпредседника Извршног већа за област друштвених делатности. На овом послу остаје до 1. 4. 1981. године, када је изабран за директора Историјског музеја Србије. По истеку првог четворогодишњег мандата, биран је на ову дужност још три пута узастопно и исту је обављао непуних 15 година, све до 1. 9. 1995. године, када одлази у пензију.

Више од 40 година Гојко Лађевић је био активан друштвено-политички радник, од средњошколских дана до одласка у пензију. Био је члан руководства и председник Народне омладине VI мушке и I мушке гимназије у Београду и члан Средњошколског одбора Народне омладине Београда, а као студент и члан омладинског руководства Филозофског факултета у Београду. Од 1958. до 1963. године био је одборник у Скупштини београдске општине Стари град. Био је члан органа управљања (самоуправљања) више институција: Историјског архива Београда (пре избора за директора), Архива Србије, Института за савремену историју Југославије, Ортопедско-трауматолошке клинике у Београду, "Морава филма" у Београду, Музеја

устанка 1941. у Титовом Ужицу, члан Самоуправне интересне заједнице културе Београда, више разних одбора за обележавање значајних датума и прослава јубилеја. У 17. години живота постао је члан СКОЈ-а (1945), а у 18.-тој години (1946) и члан КПЈ, одосно СКЈ, чији члан остаје све до престанка рада ове друштвено-политичке организације.

Учесник је омладинских радних акција: командир омладинске чете "Еди Давичо", I реона у Београду на изградњи пруге Брчко-Бановићи (1946); Омладинске бригаде Народне омладине Југославије, на изградњи пруге Шамац-Сарајево, (1947); а затим, исте године, као члан бригаде Народне омладине Југославије на изградњи Варшаве (Пољска); 1949. године учествује, као члан студентске омладинске бригаде "Драгица Правица" Филозофског факултета у Београду, на изградњи Новог Београда. На радним акцијама у Варшави и Новом Београду, проглашен је за ударника, а у Варшави је добитник и посебне награде тадашњег председника Пољске Републике Болеслава Бјерута.

За дугогодишњи рад и сарадњу са институцијама у земљи и иностранству Гојко Лађевић је добио бројна признања у виду државних одликовања, диплома, повеља и захвалница. Указом Председника Републике 1961. године одликован је Орденом рада са сребрним венцем, а 1980. године, Указом Председништва СФРЈ Орденом Републике са бронзаним венцем. Године 1964. и 1974. добитник је сребрних спомен плакета Скупштине града Београда; захвалнице Архива Босанске Крајине – Бања Лука (1973); Повеље са плакетом Заједнице Архива Србије (1979); Спомен захвалнице Универзитетске библиотеке "Светозар Марковић" у Београду (1982); Повеље Народног музеја у Титовом Ужицу (1990); Повеље Одбора за прославу 300-годишњице сеобе Срба (1990); Захвалнице "Таковски устанак 1815" Скупштине општине Горњи Милановац (1994) и других.

Наведени подаци говоре о Гојку Лађевићу као човеку и културном прегаоцу који је радну енергију, знање и ентузијазам улагао у развој културе, образовања и науке у Београду и Србији. По томе је постао познат и уважаван од свих са којима је, током свог дугогодишњег радног века сарађивао.

Историјски музеј Србије, посвећујући овај број свог Зборника Гојку Лађевићу, одаје му дужно поштовање и захвалност за допринос да се Историјски музеј Србије развије у значајну институцију културе, као и за његов допринос развоју културе у Републици Србији.

БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА ГОЈКА ЛАЂЕВИЋА

1) Годишња скупштина Историјског друштва НР Србије: 3-4. маја 1957. године - Историјски гласник, 3-4/1957, стр. 168-174.

2) Извештај о раду Друштва историчара НР Србије за период од маја 1957. до фебруара 1960. године. - Историјски гласник, 1-2/1960, стр. 230-238.

3) Преглед развоја и рада Завода за историју радничког покрета у Србији 1949-1963. године. - Билтен Завода 2/1963, стр. 1-24.

4) Народни фронт у Србији. - Народни фронт и комунисти: Југославија, Чехословачка, Пољска: 1938-1945, Београд-Праг-Варшава, 1968, стр. 452-458.

5) Оснивање Заједнице архива Србије. - Архивист, 2/1969, стр. 34.

6) Рад Заједнице архива Србије. - Архивски преглед, 1-2/1970, стр. 153-159.

7) Двадесетпет година рада Историјског архива Београда. - Архивски преглед, 1-2/1970, стр. 163-170.

8) Уводна реч Гојка Лађевића, директора Историјског архива Београда на научном скупу - Београд у рату и револуцији 1941-1945. - Београд у рату и револуцији 1941-1945, Београд, 1971, стр. 5-8.

9) Увод, Правни положај локалног архива. - Локални архиви у Србији, Архивски преглед, 1/1972, стр. 14-17.

10) Отварање нове зграде Историјског архива Београда; Архивски преглед, 1-2/1973, стр. 270-275.

11) Историјски архив Београда у 1973. години, Архивски преглед, 1-2/1973, стр. 278-287.

12) Предговор. - Народноослободилачки покрет Београда 1941-1944. у сећањима учесника, Београд, 1974, (4 стр.).

13) Двадесет година постојања и рада Историјског музеја Србије. - Зборник Историјског музеја Србије, 19/1982, стр. 187-195.

14) Место и улога музеја у неговању и развијању слободарских и револуционарних традиција. - Зборник Историјског музеја Србије, 19 посебан прилог /1982. год, стр. 10-21., Весник војног музеја, 28/1982, стр. 141-152.

15) Мемоари као облик истраживања историјских догађаја (уводно излагање на трибини Културно-просветне заједнице Београда, 1. 3. 1971.).